

DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN

In Staatsblad 2002, 186 is de Wet van 28 maart 2002 tot wijziging van de Auteurswet 1912 inzake het reprografisch verveelvoudigen geplaatst, waarbij nieuwe regelgeving inzake het maken van fotokopieën door het bedrijfsleven wordt ingevoerd. De wet is op 1 februari 2003 in werking getreden en inmiddels zijn ook de nodige besluiten vastgesteld en in werking getreden.

Vooruitlopend op deze wetwijziging hebben Stichting Reprorecht en VNO-NCW reeds in 1999 een gezamenlijke werkgroep geformeerd voor de begeleiding van onderzoek door Stichting Reprorecht naar het fotokopiëren van reprorechtelijke documenten in het Nederlandse bedrijfsleven. De belangrijkste doelstelling van dit onderzoek is het in kaart brengen van het kopieervolume in diverse branches en grootteklassen en te bepalen welk deel van dit volume reprorechtelijk en niet-reprorechtelijk is.

In een pilotonderzoek dat vooraf ging aan het huidige onderzoek hebben verschillende onderzoeksbureaus suggesties voor een aanpak aangedragen. Uiteindelijk is in overleg met de VNO-NCW begeleidingswerkgroep besloten dat de door VELDKAMP gehanteerde methode de aangewezen weg is voor het verzamelen van de vereiste informatie. Bij deze methode worden op basis van het kopieergedrag van individuele werknemers schattingen gemaakt van kopieervolumes in de diverse branches en grootteklassen.

Methode

Aan personen die werkzaam zijn bij bedrijven is gevraagd om hun persoonlijke kopieergedrag en de kopieeropdrachten die zij aan anderen hebben gegeven gedurende een werkweek bij te houden. Op basis hiervan zijn schattingen gemaakt van kopieervolumes in de diverse branches en grootteklassen.

Voor de uitvoering van het veldwerk is gekozen voor CAPI@HOME, een access panel van ons zusterbedrijf NIPO, dat bestaat uit circa 60.000 personen die via een computer met modemverbinding deelnemen aan onderzoek. De resultaten van het onderzoek zijn gebaseerd op 2.874 waarnemingen, verdeeld over tien branches en twee grootteklassen. De deelnemers is een vijftal formulieren toegestuurd om in de periode van 13 tot en met 17 mei 2002 op het werk gemaakte fotokopieën bij te houden. In het weekend na afloop van de werkweek voerden de respondenten de resultaten van het formulier in de computer in, en beantwoordden een aantal aanvullende vragen over dit onderwerp.

Om op basis van het kopieergedrag van individuen uitspraken te doen over de branche als geheel, zijn twee herwegingen uitgevoerd. Allereerst zijn de ondervraagden binnen iedere branche zodanig gewogen dat representativiteit wordt bereikt voor wat betreft opleiding en het aantal uren dat men in de week werkt.

Daarna zijn de branches onderling gewogen, waarbij het aantal ondervraagde individuen per branche en per grootteklasse is gewogen naar het totale aantal werknemers in die branche en grootteklasse. Onze schattingen van het kopieergedrag zijn op deze gegevens gebaseerd.

Het kopieervolume in de onderzochte week

Volgens onze schatting zijn er in de onderzochte week 428 miljoen fotokopieën gemaakt. Dit aantal is als volgt over de branches en grootteklassen verdeeld:

• overige zakelijke dienstverlening	103 mln	• transport, opslag & communicatie	32 mln
• industrie, productie	88 mln	• detailhandel non-food	31 mln
• groothandel, tussenhandel	63 mln	• horeca	19 mln
• bouwnijverheid, bouwinstallatie	46 mln	• auto, reparatie	8 mln
• bank- en verzekeringswezen	32 mln	• detailhandel food	7 mln

De verschillen tussen de onderzochte branches zijn groot, maar zijn sterk gerelateerd aan de totale grootte van de verschillende branches. De meeste fotokopieën worden gemaakt in de zakelijke dienstverlening, gevolgd door de industrie, groothandel, bouw en transport. In de detailhandel food en de auto- en reparatiebranche wordt het minst gekopieerd.

Wanneer we het volume uitsplitsen naar grootteklasse is het beeld als volgt:

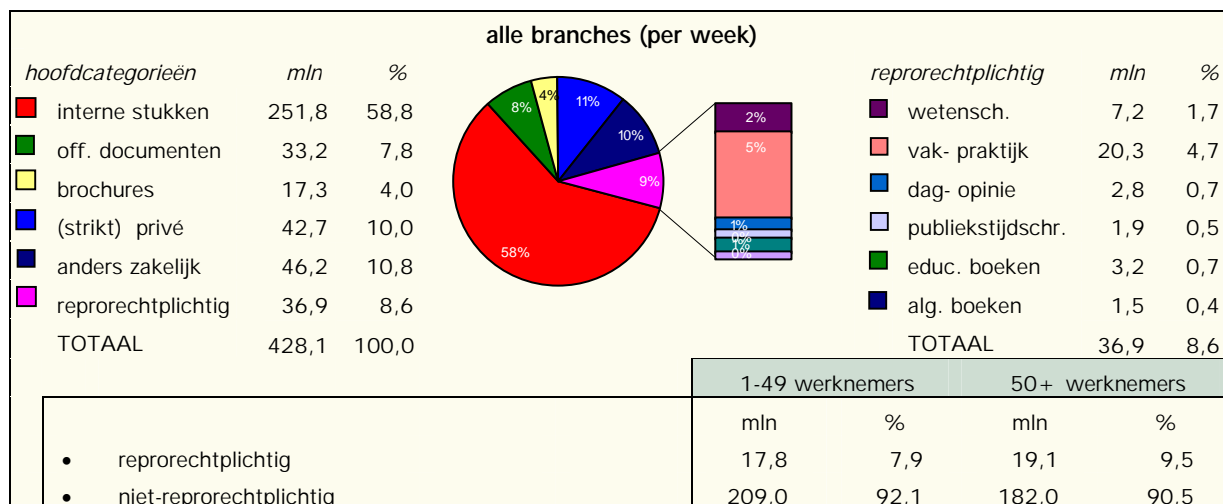
- 1-49 werknemers 227 miljoen (gemiddeld 86 per persoon per week)
- 50 en meer werknemers 201 miljoen (gemiddeld 104 per persoon per week)

Het gemiddelde aantal fotokopieën dat per werknemer in een bedrijf wordt gemaakt wordt groter naarmate het aantal werkzame personen stijgt. Bij grotere bedrijven wordt derhalve per persoon meer gekopieerd dan bij kleine bedrijven. Het blijkt dat bedrijven met 50 of meer werknemers bijna de helft (47%) van het kopieervolume voor hun rekening nemen.

Wanneer we het volume per bedrijfsvestiging bekijken zijn de verschillen afhankelijk van de grootte van het bedrijf nog veel groter. In bedrijfsvestigingen met 50 of meer werknemers wordt ongeveer 40x zoveel wordt gekopieerd als in vestigingen met 1-49 werknemers. Dit wordt deels veroorzaakt doordat bij grotere bedrijven meer mensen werken, maar ook doordat in grotere bedrijven per werknemer meer wordt gekopieerd.

Het reprorechtelijke en niet reprorechtelijke kopieervolume

De hierboven omschreven volumes kunnen verder worden beschreven naar de inhoud van het gekopieerde. In de volgende figuur zijn de aandelen van een aantal categorieën in het totale kopieervolume weergegeven.

Figuur 1 Het kopieervolume uitgesplitst in categorieën. Leesvoorbeeld: het reprorechtplichtige kopieervolume in het Nederlandse bedrijfsleven bedraagt 8,6% van het kopieervolume (het roze partje), ofwel 36,9 miljoen fotokopieën per werkweek. Dit percentage is nader onder te verdelen in fotokopieën uit wetenschappelijk werk (1,7%), vak- en praktijkbladen (4,7%), dag- en opiniebladen (0,7%), publiekstijdschriften (0,5%), educatieve boeken (0,7%) en algemene boeken (0,4%).

Wanneer alle tien onderzochte branches samen worden genomen, blijkt dat 91,4% van de gemaakte fotokopieën in de niet-reprorechtplichtige categorieën valt. Het merendeel hiervan betreft interne stukken. Officiële documenten, (strikt) privé-documenten en overige zakelijke fotokopieën hebben elk ongeveer een gelijk aandeel in het niet-reprorechtplichtige volume terwijl het aandeel brochures, folders en dergelijke wat kleiner is. Van de 8,6% (36,9 mln) fotokopieën die wel reprorechtplichtig zijn is het grootste deel afkomstig uit vak- en praktijkinformatie. Fotokopieën uit de andere categorieën hebben elk slechts een klein aandeel in het reprorechtplichtige volume. Naar grootteklasse blijken slechts kleine verschillen op te treden: het reprorechtplichtige aandeel is bij bedrijven met 1-49 werknemers iets kleiner dan bij de 50+ klasse.

Wanneer we naar het reprorechtplichtige kopieervolume in absolute zin kijken, worden de meeste reprorechtplichtige fotokopieën gemaakt in de volgende branches:

1. zakelijke dienstverlening (12 mln fotokopieën per week)
2. industrie (6 mln)
3. bouwnijverheid (4 mln)
4. bank- en verzekeringswezen (4 mln)
5. groothandel (3 mln).

Net als het totale kopieervolume, hangt ook het reprorechtplichtige volume uiteraard sterk af van de grootte van de verschillende branches. Wanneer we naar het aantal reprorechtplichtige fotokopieën *per werknemer* kijken, blijkt dat dit in de verschillende branches redelijk constant is, en onafhankelijk is van het totale aantal fotokopieën per persoon. Het gevolg hiervan is dat in branches waar het totale kopieervolume laag is, een hoog percentage reprorechtplichtig volume wordt gevonden (bijvoorbeeld detailhandel food). Omgekeerd wordt in branches met een hoog kopieervolume een relatief klein percentage reprorechtplichtig gevonden (bijvoorbeeld de industrie). Een uitzondering hierop vormen de branches bank- en verzekeringswezen en overige zakelijke dienstverlening, met hoge gemiddelde aantallen reprorechtplichtige fotokopieën. Wanneer we naar het opleidingsniveau kijken kunnen we dit verschil verklaren: in de twee afwijkende branches is het percentage hoog opgeleiden veel hoger en hoog opgeleiden kopiëren per persoon meer.

Een schatting van het jaervolume

Wanneer we op basis van onze schattingen in de onderzochte week een inschatting maken van het kopieervolume per jaar, komen wij tot een schatting van 19,7 mrd fotokopieën. Dit komt neer op 4.315 fotokopieën per werknemer per jaar in de in dit onderzoek onderscheiden branches. Het totaal aantal reproplichtige kopieën op jaarbasis komt op 1,7 mrd. fotokopieën.